

Мілохіна М. О.

Інститут професійно-технічної освіти НАПН України

СКЛАДОВІ ЗМІСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ОПЕРАТОРІВ КОМП'ЮТЕРНОГО НАБОРУ

Незадовільність професійною підготовкою операторів комп'ютерного набору обумовлена фокусуванням навчально-виробничого процесу на засвоєння знань, умінь та навичок. Доведено, що їх складових часто не достатньо для якісного функціонування у професійній діяльності. Рішенням у цьому питанні часто висувають професійну підготовку на основі компетентнісного підходу.

У професійної підготовки операторів комп'ютерного набору нами було визначено наступні складові їх професійної компетентності. Перша – мотивація учнів до набуття обраної професії, розуміння її ролі та значущості у соціумі. Друга – комплекс знань, які властиві учню та використовуються ним. Третя складова включає вміння та навички, яких набув учень. До четвертої складової віднесено особливості індивіда: особистісні якості, ставлення до професійної діяльності тощо.

Мотиваційна складова передбачає, перш за все, інтерес до власної професійної діяльності та прагнення бути корисним для суспільства у професійному напрямі через усвідомлення соціального значення власної професії.

Когнітивний компонент є основою для оволодіння будь-якою спеціальністю. Адже, у класичному варіанті «знання → уміння → навички» перше місце відведено знанням. На основі аналізу спеціальності «оператор комп'ютерного набору» до когнітивної складової було віднесено компоненти, які можна представити як сходинки до результативності знань.

Наявність базових теоретичних знань передбачає засвоєння учнем фактів та законів зі шкільної програми, не обмежуючись окремими дисциплінами. Вони розширюють кругозір учня, забезпечують розуміння дійсності. Обов'язковим продовженням навчання є ідентифікація наявних знань у житті. Учень має розуміти, в першу чергу, де можна використати знання, які передбаченні навчальною програмою. Розуміння «корисності» та прикладного характеру знань може мотивувати учня до подальшого навчання. Для використання знань у житті необхідно оволодіти процедурними знаннями, тобто такими, які відповідають на питання: як?, коли?, де? тощо. Такі знання забезпечують динаміку знань, тобто пояснюють практичну значущість концепцій, теорій, законів, фактів тощо. Завершальним аспектом когнітивного компоненту є оперування набутими, зрозумілими знаннями. Таку дію забезпечують логічні операції: аналіз, синтез, узагальнення, порівняння. Досягнення такого результату є кінцевою метою засвоєння когнітивного компоненту майбутніми кваліфікованими робітниками.

Важливим етапом формування професійної компетентності майбутніх операторів комп'ютерного набору є опанування її діяльнісної складової, яка включає в себе уміння організувати власну професійну діяльність, якість виконання фахових завдань, охоплення широкого кола фахових завдань, оперативність реагування та вирішення фахових проблем. Закономірно, що організація діяльності займає перше місце у діяльнісному компоненті професійної компетентності операторів комп'ютерного набору. Чітко спланований алгоритм у виконанні будь-якої професійної задачі є запорукою послідовного, логічного її виконання. Наступною сходинкою до професіоналізму є якість виконання фахових задач, яка передбачає оптимальність використання ресурсів. Відповідно до сучасних вимог ринку праці нами був включений такий компонент, як охоплення широкого кола фахових завдань. Він полягає у тому, що учень здатен виконувати на робочому місці декілька

суміжних професій, які зараз вкрай необхідні малим підприємствам та фабрикам. До того ж неспинний розвиток науки та її впровадження у практику, постійно змінювані умови праці вимагають оперативності реагування та вирішення фахових проблем, що певним чином залежить від досвіду роботи, розуміння професії.

Особистісна складова професійної компетентності, на нашу думку, перш за все має включати психофізіологічні якості особливості (увагу, пам'ять, уяву тощо), розуміння значущості професії, відповідальності за якість та результативність професійної діяльності. Розвиток психофізіологічних якостей починається з дитячого віку і майже завершується до періоду вступу у професійно-технічний навчальний заклад. Тому при плануванні навчання враховуються фактичні психофізіологічні особливості кожного учня.

Особливий акцент робиться на формуванні позитивного ставлення до професійної діяльності, що забезпечується розумінням значущості професії, соціальною її важливістю. Це, у свою чергу, забезпечує відповідальне ставлення робітників за якість та результативність професійної діяльності.

Таким чином, професійна компетентність є складним явищем, яке поєднує у собі всі етапи професійної діяльності кваліфікованого робітника з урахуванням специфіки його професії. Професійна компетентність оператора комп'ютерного набору є дуальною і включає соціальний та технічний аспекти. Це ускладнює професійну підготовку сучасних фахівців комп'ютерної галузі, але спрощує їх професійну адаптацію та забезпечує професійну мобільність.